

08.10.2014

Kuvaus toiminnasta käytettäessä äänioikeusrekisteriä vaalipäivän äänestyksessä (sähköinen vaaliluettelo)

Tekniset valmistelut

Kunnan IT-tuen tulee suorittaa asennusohjeen mukaiset toimenpiteet kullekin äänestyksessä käytettävälle työasemalle. Tarkat asennusohjeet yms. dokumentit toimitetaan myöhemmin käyttäjiksi ilmoittaneille kunnille.

- Äänestyspaikalle tulee hankkia yksi työasema jokaista äänioikeuden tarkastuspistettä varten ja lisäksi yksi varatyöasema. Jos esimerkiksi äänestäjiä vastaanotetaan kahdessa pisteessä, tarvitaan kaksi työasemaa ja varatyöasema.
- Vähintään varatyöaseman, mutta mielellään kaikkien työasemien tulee olla akullisia, esim. kannettavia tietokoneita.
- Äänestyspaikoilla on oltava Internet-yhteys, jonka nopeus on vähintään 512/kb/512kb sekunnissa. Langatonta verkkoa voi käyttää, jos se on testattu riittävän vakaaksi
- Jokaiselle työasemalle tulee olla asennettu asennusohjeissa mainittu salausohjelma
- Jokaiselle työasemalle tulee olla asennettu ja käyttöön otettu vaalitietojärjestelmän pääsivulta ladattava salattu selainpaketti (sähköistä vaaliluetteloä voi käyttää vain tällä tietyllä selaimella)
- Työasemissa tulee olla ajantasainen virustorjunta. Työasemien muut vaatimukset on selostettu VAT-ohjeessa nro 1.

Muut valmistelut

- Vaalilautakuntien henkilöt tulee tallentaa käyttäjiksi pohjatietojärjestelmään

Vaalilautakunnan tarvitsemat välineet ja asiakirjat

Äänestysalueen vaalilautakunnalla tulee olla käytössään:

- Kullakin vaalilautakunnan käyttäjällä tulee olla henkilökohtaiset tunnistautumisvälineet (verkkopankkitunnukset/henkilökortti/mobiilivarmenne)
- Etukäteen testatut viivakoodinlukijat, mikäli sellaisia käytetään
- Vaaliluettelo, äänestysliput sekä muut asiakirjat ja tarvikkeet, jotka mainitaan oikeusministeriön vaaliohjeessa nro 2.

Menettely äänioikeuden käytön kirjauksessa

Ennen vaalitoimituksen aloittamista vaalilautakunnan on kirjattava vaalipöytäkirjaan (kohtaan Huomautuksia), että se tekee vaalilain 77 §:n 2 momentissa tarkoitetut merkinnät äänioikeuden käyttämisestä äänioikeusrekisteriin.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Telefax	Sähköposti
PL 157 13101 Hämeenlinna	Vanajantie 10b 13110 Hämeenlinna	029 56 65631		oikeusrekisterikeskus@om.fi

Vaalilautakunnan käyttäjä toteaa äänestäjän henkilöllisyyden ajokortista, passista tai muusta vastaavasta asiakirjasta. Kun henkilöllisyys on varmistettu, vaalilautakunnan käyttäjä syöttää äänestäjän henkilötunnuksen järjestelmään ja klikkaa Hae-painiketta (tai painaa Enteriä), minkä jälkeen äänestäjän tiedot avautuvat näytölle. Vaalilautakunta voi myös lukea henkilötunnuksen viivakoodinlukijalla henkilöllisyystodistuksesta.

Vaalilautakunnan käyttäjä varmistaa, että näytöllä on oikean äänioikeutetun tiedot, antaa äänestäjälle äänestyslipun ja merkitsee äänioikeuden käytetyksi klikkaamalla ”Kirjaa äänioikeuden käyttö” -painiketta.

Jos äänestäjä on jo käyttänyt äänioikeutensa tai ei ole äänioikeutettu kyseisellä alueella tai ei ole äänioikeutettu lainkaan, järjestelmä tuo ilmoituksen tästä näytölle.

Muilta osin vaalipäivän äänestyksessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeusministeriön vaaliohjeissa nro 2 selostetaan.

Menettely poikkeustilanteissa

Äänioikeuden käytön kirjaukset voivat jatkua keskeytyttä myös mahdollisten tietoliikennekatkosten yhteydessä. Tietoliikennekatkoksen alettua käyttäjä saa siitä huomautuksen, mutta hänen ei tarvitse ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin sen takia. Katkon aikana tehdyt kirjausmerkinnät tallentuvat paikallisesti ja siirtyvät automaattisesti keskitettyyn järjestelmään tietoliikenneyhteyden palattua.

Mikäli kaikkien äänestysalueella vaalipäivänä äänestäneiden äänioikeuden käyttöä ei jostain syystä, esim. pitkästä tietoliikennekatkosta johtuen, saada merkityksi vaalitietojärjestelmään, tulee tästä ilmoittaa vaalituolle.

Vaalipäivän päätöstoimet

Vaalipäivän päätteeksi selaimeen tallentunut paikallinen sähköinen vaaliluettelo tulee tietoturvasyistä tyhjentää jokaisella kirjaustyöasemalla.

Kun kaikki äänestysalueen työasemat ovat valmiita, merkitään sähköisen vaaliluettelon käyttö päättyneeksi. Tämän jälkeen äänestysalueen äänestäneiden lukumäärät siirtyvät tuloslaskentajärjestelmään.

Vaihtoehtoinen menettely: Paperisen vaaliluettelon ja sähköisen vaaliluettelon samanaikainen käyttäminen

Vaalilautakunta voi halutessaan käyttää äänioikeuksien kirjauksissa sekä paperista että sähköistä vaaliluetteloita. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että äänestäjän äänioikeuden käyttö merkitään ensin vaaliluetteloon ja heti perään järjestelmään. Tällöin tämän vaalilautakunnan osalta vaaliluetteloon tehdyt merkinnät ovat oikeudellisesti todistusvoimaisia, mutta järjestelmään tehdyt merkinnät eivät.

Ennen vaalitoimituksen aloittamista vaalilautakunnan on tehtävä vaaliluettelon ja äänioikeusrekisterin rinnakkaiskäytöstä merkintä vaalipöytäkirjaan (kohtaan Huomautuksia).

Tarkemmat ohjeet

Äänioikeusrekisteriä käyttävät vaalilautakunnat noudattavat VAT-ohjetta nro 4d (Äänioikeustietojärjestelmän käyttöohjeet vaalilautakunnalle) ja VAT-ohjetta nro 1 (Tekninen ohje) sekä soveltuvin osin myös oikeusministeriön vaaliohjetta nro 2 (Vaalilautakunnan tehtävät).